

UWAGA! Ułatwienia w realizacji projektów dla beneficjentów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Poniżej przedstawiamy szczegółowe wyjaśnienia dotyczące wypełniania przez beneficjentów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich zobowiązań wynikających z zawartych umów o przyznanie pomocy w związku z COVID-19. Instrukcje w tej sprawie, uwzględniające zmiany w Ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 217 i 300), wprowadzonych ustawą z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695) oraz inne planowane rozwiązania prawne, przekazało Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Obecnie trwają prace nad „specrozporządzeniem” Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi określającym odmienne warunki przyznawania pomocy, wypłaty lub zwrotu pomocy w ramach PROW 2014-2020 w związku z COVID-19, *nowelizowane jest również rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020, zmieniane są również formularze umów o przyznanie pomocy.*

Faktyczna implementacja niektórych rozwiązań do zawartych już umów możliwa będzie po wejściu w życie przepisów wskazanych wyżej aktów prawnych oraz otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu. Informacje publikowane będą na stronie internetowej.

Jednocześnie, zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w przypadku kiedy planowane przez beneficjentów zmiany w realizacji umów mogą mieć wpływ na zgodność z Lokalną Strategią Rozwoju, zmianę celu operacji, czy wskaźników jego realizacji, samorząd powinien zasięgnąć opinii LGD w tym zakresie.

1. Zobowiązanie do realizacji operacji w określonym terminie.

Zgodnie z art. 67b ust. 3 zmienionej Ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW na lata 2014-2020, **możliwe jest spełnienie** przez beneficjenta poddziałania 19.2 **warunków wypłaty** pomocy lub zrealizowanie innych zobowiązań związanych z przyznaną pomocą, **w terminie późniejszym uzgodnionym z samorządem**, który przyznał tę pomoc. Jednocześnie, rozwiązanie to znajdzie zastosowanie jeśli w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii lub wprowadzenia stanu

nadzwyczajnego, beneficjent nie mógł spełnić lub zrealizować tych warunków lub zobowiązań. W tym rozwiązaniu nadal **obowiązuje zasada, że pomoc wypłacana jest po spełnieniu warunków**; w szczególności rozwiązanie to dotyczy warunków, które mają być spełnione w terminie przewidzianym na realizację operacji (np. 3, 12, 24 miesiące). Tym samym beneficjent **może zrealizować operację także w terminie późniejszym** (także **wykraczającym poza „graniczny”** – wynikający z rozporządzenia - termin realizacji operacji), uzgodnionym z samorządem województwa, nie później jednak niż do dnia 31 grudnia 2022 r., przy czym **jednorazowo** samorząd województwa **nie powinien uzgadniać wydłużenia terminu o więcej niż 6 miesięcy**.

Powyższe ma również zastosowanie w odniesieniu do **wydłużania 3-miesięcznego terminu na składanie wniosku o płatność pierwszej transzy** liczonego od dnia zawarcia umowy na wniosek beneficjenta w przypadku operacji polegających na podejmowaniu działalności gospodarczej.

W przypadku gdy z powodu COVID, **beneficjent nie zrealizował operacji w przewidzianym terminie winien złożyć do samorządu województwa wniosek o aneks**, zawierający uzasadnienie oraz proponowany termin realizacji operacji (nie przekraczający, **jednorazowo, 6 miesięcy**). Zawarcie aneksu możliwe będzie po otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu. W przypadku gdy **beneficjent zrealizował operację w przewidzianym terminie ale nie jest w posiadaniu dokumentów warunkujących wypłatę pomocy** (np. dotyczących zmiany sposobu użytkowania), może złożyć wniosek o płatność, a w oparciu o przytoczony przepis ustawy uzgodniony zostanie termin dostarczenia brakującego dokumentu.

2. Zobowiązanie do podlegania ubezpieczeniom społecznym, zarówno przy samozatrudnieniu, jak i przy zatrudnianiu pracowników w ramach 19.2.

W ramach samozatrudnienia specustawa 2.0 wprowadziła dla przedsiębiorców możliwość skorzystania z 3-miesięcznego zwolnienia w opłacaniu składek ZUS (marzec, kwiecień, maj 2020 r.) bez względu na ich przychód. W związku z tym, w ramach operacji na podejmowanie działalności gospodarczej **możemy uznać, że zobowiązanie dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania działalności gospodarczej będzie realizowane przez beneficjenta, nawet jeśli skorzysta z tzw. „wakacji składkowych”**. Zawieszenie w opłacaniu składek traktuje się bowiem tak, jakby podmiot nadal wpłacał składki do ZUS i jednocześnie podlegał ubezpieczeniom społecznym. **Skorzystanie z takiego zwolnienia przez beneficjentów nie powoduje również wydłużenia zobowiązania do podlegania tym składkom w ramach operacji.**

Nie ma konieczności aneksowania umowy.

Przedsiębiorcy zatrudniający do 9 osób mają prawo skorzystać ze zwolnienia dotyczącego opłacania składek ZUS jeśli mieści się w limicie przychodu, o którym mowa w specustawie. Przedsiębiorca, **korzystając ze zwolnienia** jakie dają mu przepisy ww. ustawy **nie narusza** tym samym **prawidłowego wypełnienia zobowiązania w ramach operacji** związanego z **ponoszeniem kosztów na utrzymanie pracowników**. **Skorzystanie** z tego typu zwolnienia **nie wydłuża** tym samym **zobowiązania** wynikającego z przepisów wykonawczych i **postanowień umownych**.

Nie ma konieczności aneksowania umowy.

Z kolei przedsiębiorcy zatrudniający powyżej 9 i nie więcej niż 49 pracowników mogą skorzystać ze zwolnienia w opłacaniu składek ZUS, ale zwolnienie to dotyczy połowy opłacanych składek, a nie całości – w tym przypadku do części składek podlegających zwolnieniu należy również stosować zasadę, która traktuje, iż **korzystanie ze zwolnienia jest jednocześnie kontynuacją zobowiązania** wynikającego z przepisów wykonawczych w ramach 19.2, czyli **beneficjent utrzymuje pracownika i opłaca za niego składki**.

Nie ma konieczności aneksowania umowy.

Należy zauważyć, iż w przytoczonych powyżej przypadkach nie mamy do czynienia z refinansowaniem składek ZUS przez państwo, a jedynie ze zwolnieniem z określonego obowiązku z wyłączeniem niemal wszystkich skutków nieopłacenia należnych składek. Korzystanie ze zwolnienia składkowego należy interpretować wobec tego w taki sposób, iż przedsiębiorcy są zwolnieni od skutków niezapłacenia tych składek. Tym samym nie można traktować nieopłacania składek ZUS przez beneficjentów poddziałania 19.2 jako niewywiązania się ze zobowiązań umownych.

3. Ulgi w opłacaniu składek (odroczenie, rozłożenie na raty)

Przedsiębiorcy, którzy nie mogą skorzystać ze zwolnienia w opłacaniu składek ZUS, a korzystają np. z ulgi w opłacaniu składek (wiąże się to z odroczeniem albo rozłożeniem na raty opłacania składek ZUS w związku z COVID-19 - ulga przysługuje każdemu przedsiębiorcy na jego ubezpieczenie i zatrudnionych pracowników):

a) w przypadku odroczenia, czy rozłożenia na raty opłacania składek przez beneficjentów w trakcie realizacji operacji polegających na rozwijaniu działalności gospodarczej, **nie zostaje naruszone prawidłowe wypełnianie zobowiązania dotyczące**

utrzymania miejsc pracy i opłacania z tego tytułu składek do ZUS. W związku z tym **zobowiązanie nie ulega wydłużeniu** z tytułu skorzystania z ulgi.

Nie ma konieczności aneksowania umowy.

b) w przypadku skorzystania z ulgi w okresie, który obejmuje etap złożenia wniosku o płatność końcową lub okres związania celem ww. operacji, w których to beneficjent musi wywiązać się ze zobowiązania dotyczącego utrzymania zadeklarowanych miejsc pracy, w tym ponoszenie z tego tytułu kosztów zatrudnienia tych pracowników, **jeśli beneficjent będzie utrzymywał te miejsca pracy, do których został zobowiązany, nie ma podstaw do wydłużania mu zobowiązania z tytułu ponoszenia kosztów w związku z zatrudnieniem.** Należy zauważyć, iż **koszty te zostaną przez beneficjenta poniesione, w związku z rozłożeniem na raty albo w terminie późniejszym, tym samym nie oznacza to neutrzymania miejsc pracy.** Umowa o przyznaniu pomocy w ramach 19.2 dla operacji polegających na rozwijaniu działalności gospodarczej w postanowieniach dotyczących zwrotu pomocy, odnosi się bezpośrednio do utrzymania utworzonych miejsc pracy. W związku z tym, jeśli miejsce pracy jest utrzymane przez beneficjenta, a zgoda na odroczenie lub rozłożenie na raty wydana została przez ZUS w związku z zaistniałą sytuacją w kraju, nie ma podstaw, aby twierdzić, że beneficjent nie wypełnia przedmiotowego zobowiązania. Tym samym nie ma podstaw do wydłużenia zobowiązania dotyczącego utrzymania miejsc pracy o ten czas, na który ulga została przyznana.

Nie ma konieczności aneksowania umowy.

c) udzielenie pracownikom przez przedsiębiorcę będącego beneficjentem poddziałania 19.2 urlopu bezpłatnego. W tym przypadku, pomimo, że pracownik nadal pozostaje w stosunku pracy, przedsiębiorca jako pracodawca nie wypłaca mu wynagrodzenia, gdyż nie mamy w tym momencie do czynienia ze świadczeniem pracy. W związku z tym, przedsiębiorca nie ponosi za pracownika opłat z tytułu ubezpieczenia społecznego do ZUS ani nie wypłaca mu wynagrodzenia. Taki stan **nie powinien być traktowany jako naruszenie przez beneficjenta zobowiązania do utrzymania miejsc pracy i ponoszenia z tego tytułu kosztów, jeśli jest to wynikiem wystąpienia siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności związanych z obecną sytuacją epidemiologiczną w kraju.**

Nie ma konieczności aneksowania umowy. Beneficjent powinien poinformować o zaistniałej sytuacji samorząd województwa. Regulacja ta zostanie zawarta w „specrozporządzeniu” Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi określającym odmienne warunki przyznawania pomocy, wypłaty lub zwrotu pomocy w ramach PROW 2014-2020 w związku z COVID-19.

4. Zobowiązanie do wykonywania działalności gospodarczej.

W przypadku skorzystania z prawa do zawieszenia działalności gospodarczej w ramach operacji związanych z podejmowaniem działalności gospodarczej, czy to w trakcie realizacji operacji, czy to w okresie związania celem, **zobowiązanie beneficjenta również – co do zasady - nie ulega wydłużeniu o okres na jaki działalność z powodu COVID-19 została zawieszona**. Należy jednak pamiętać, że zawieszenie działalności oznacza, iż działalność nie jest prowadzona, a przedsiębiorca zostaje wypisany z listy płatników i ubezpieczonych w ZUS. A zatem w przypadku operacji **będących w trakcie realizacji, zawieszenie działalności może wiązać się z koniecznością przedłużenia okresu na jej zakończenie**.

Działalność nie może być zawieszona w momencie rozliczania operacji. W przypadku, gdy zawieszenie działalności powoduje konieczność wydłużenia okresu realizacji projektu – **konieczne jest zawarcie aneksu na wniosek beneficjenta**. W pozostałych przypadkach nie ma konieczności aneksowania umowy.

Szczegółowe regulacje w zakresie możliwości zawieszenia działalności gospodarczej, nie wywołujących negatywnych skutków dla zawartych umów, zawierać będzie „specrozporządzenie” Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi określające odmienne warunki przyznawania pomocy, wypłaty lub zwrotu pomocy w ramach PROW 2014-2020 w związku z COViD-19.

5. Zobowiązanie w ramach operacji polegających na podejmowaniu i rozwijaniu działalności gospodarczej do osiągnięcia 30% zakładanego w biznesplanie ilościowego lub wartościowego poziomu sprzedaży produktów lub usług do dnia, w którym upłynie rok od dnia wypłaty płatności końcowej.

W ramach nowelizacji Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 **planowane jest całkowite zniesienie zobowiązania** dotyczącego uzyskania przez beneficjentów 30% poziomu sprzedaży produktów lub usług.

Pełna implementacja ww ułatwienia możliwa będzie po wejściu w życie nowelizacji rozporządzenia oraz otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu. W przypadku problemów beneficjentów, wynikających z braku możliwości wywiązania się z ww zobowiązania, do momentu wprowadzenia regulacji w tym zakresie, stosowane będą postanowienia umowne dotyczące siły wyższej.

6. Zobowiązanie dotyczące utrzymania zadeklarowanej liczby pracowników w ramach operacji.

W przypadku kiedy przedsiębiorca nie może skorzystać z przywilejów jakie niosą przepisy „ustawy antykryzysowej”, np. dopłaty do pensji pracowników, zwolnienie z opłat ZUS lub jest to niewystarczające do prowadzenia przedsiębiorstwa i utrzymania zadeklarowanych miejsc pracy, **beneficjent poddziałania 19.2 może się powołać na przepisy dotyczące siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności (skutki epidemii).** W ramach nowelizacji Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 planowane jest wprowadzenie rozwiązań mających na celu umożliwienie beneficjentom poddziałania sprawniejszą realizację operacji w zakresie podejmowania, jak i rozwijania działalności gospodarczej.

Konieczne jest aneksowanie umowy. Implementacja ww. ułatwienia możliwa będzie po wejściu w życie zmienionych przepisów rozporządzenia oraz otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu. Niewykluczona jest konieczność zasięgnięcia opinii właściwej LGD.

W przypadku, kiedy beneficjent nie wywiąże się ze zobowiązania na etapie wniosku o płatność z powodu obecnie panującej sytuacji w kraju, nie powinno to stanowić przesłanki do odmowy wypłaty pomocy z tego tytułu, jeśli spełnienie zobowiązania nie będzie możliwe albo będzie możliwe do zrealizowania w terminie późniejszym po ustąpieniu przeszkody.

7. Zobowiązanie do zatrudnienia osób z grupy defaworyzowanej.

Dopuszczalne jest odstąpienie od egzekwowania ww. warunku w uzgodnieniu z lokalną grupą działania (LGD), w sytuacji, gdy zatrudnienie tych osób stało się niemożliwe z przyczyn związanych z COVID-19. W tym przypadku zastosowanie będą miały postanowienia dotyczące siły wyższej i nadzwyczajnych okoliczności.

Konieczne jest aneksowanie umowy. Niewykluczona jest konieczność zasięgnięcia opinii właściwej LGD.

8. Dofinansowanie do pensji pracowników.

Rozporządzenie wykonawcze dla poddziałania 19.2 reguluje w § 17 ust. 1 pkt 8, iż do kosztów kwalifikowalnych zalicza się koszty wynagrodzenia i innych świadczeń, o których mowa w Kodeksie pracy, związanych z pracą pracowników beneficjenta, a także inne koszty ponoszone przez beneficjenta na podstawie odrębnych przepisów w związku z zatrudnieniem tych pracowników jedynie w przypadku operacji w zakresie tworzenia lub rozwoju inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych oraz wspierania współpracy między podmiotami wykonującymi działalność gospodarczą. W związku z tym, **korzystanie dofinansowania do pensji pracowników w ramach danego przedsiębiorstwa w ramach operacji polegających na podejmowaniu lub rozwijaniu działalności gospodarczej, nie jest traktowane jako współfinansowanie kosztów kwalifikowalnych z innych środków publicznych**. Nie ma zatem naruszenia przepisu § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia.

9. Zobowiązanie do poniesienia kosztów kwalifikowalnych podlegających refundacji.

Koszty, które zostały poniesione w ramach operacji na szkolenia, konferencje, wyjazdy, które nie zostały zrealizowane w sposób w jaki zostały zaplanowane, powinny być rozliczane jeśli planowane zadanie zostanie zrealizowane na tyle, na ile jest to możliwe w danej sytuacji, umożliwiając tym samym ocenę zrealizowania celu nawet w stopniu minimalnym, np. zrealizowanie zdania w innej formie (szkolenia/konferencje online), albo przesunięte w czasie do realizacji. W przypadku, gdy beneficjent wpłacił już zaliczki na określone usługi w ramach realizowanej operacji a dostawca usługi jej nie wykonał, beneficjent w pierwszej kolejności powinien podjąć kroki w celu odzyskania zaliczki od usługodawcy, lub uzgodnienia realizacji usługi w innym terminie.

Dopuszczalna jest również zmiana celu operacji. Możliwość przesunięcia zobowiązania do realizacji w terminie późniejszym oraz zmiana celu operacji dają przepisy zmieniające ustawę o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich. W pozostałych przypadkach zastosowanie będą miały przepisy odnoszące się do siły wyższej i nadzwyczajnych okoliczności.

W przypadku zmiany celu operacji konieczne będzie aneksowanie umowy. Zawarcie aneksu możliwe będzie po otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu. Zawarcia aneksu wymagać będzie również przesunięcie w czasie wykonania określonego zadania.

10. Zmiana profilu działalności gospodarczej

W celu umożliwienia beneficjentom poddziałania 19.2 utrzymania się na rynku istnieje możliwość tzw. „**przebranżowienia**”. Wymagana jest przy tym **pozytywna opinia lokalnej grupy działania**, która dokonała wyboru danej operacji do realizacji.

Beneficjent winien złożyć do samorządu województwa pismo w tej sprawie oraz dołączyć stanowisko właściwej lokalnej grupy działania.

11. Zobowiązanie do realizacji zadań w ramach projektu grantowego.

W poddziałaniu 19.2 w ramach projektu grantowego, gdzie istnieje konieczność realizacji wszystkich zadań w celu rozliczenia całego projektu grantowego, **dopuszczalna jest zmiana celu operacji** (jeśli jest tak sformułowany, że niezrealizowanie zadania albo jego części powoduje nieosiągnięcie celu całego projektu) i **usunięcie części problematycznych grantów** (jeśli nie mogą być zrealizowane). W tym przypadku należy aneksować umowę o przyznaniu pomocy.

Konieczne będzie aneksowanie umowy. Zawarcie aneksu możliwe będzie po otrzymaniu zmienionych formularzy umów/ jednolitego formularza aneksu.

12. Zobowiązanie do zatrudnienia pracowników w łącznym wymiarze określonym odpowiednio dla danej LGD oraz ponoszenia kosztów ich zatrudnienia w przypadku poddziałania 19.4 Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji.

Zgodnie z przepisami specustawy organizacje pozarządowe mogą skorzystać ze zwolnienia z obowiązku opłacenia nieopłaconych należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych lub Fundusz Emerytur Pomostowych, należnych za okres od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 maja 2020 r. dla organizacji pozarządowych zatrudniających poniżej 10 osób. W tym przypadku **nie mamy do czynienia z refinansowaniem składek przez państwo**, jedynie ze zwolnieniem z obowiązku opłacenia z wyłączeniem niemal wszystkich skutków nieopłacenia należnych składek, czyli państwo za płatnika nie opłaca składek, tylko uwalnia od skutków niezapłacenia. Skoro zatem przepisy ustawy zwalniają z tego obowiązku, **nie ma podstaw do tego, aby uznać, że LGD przestało realizować zobowiązanie ponoszenia kosztów zatrudnienia, o ile LGD będzie utrzymywała te miejsca pracy, do których została zobowiązana.** Również te LGD, które prowadzą działalność gospodarczą mogą skorzystać z ulgi od składek ZUS, polegających na odroczeniu w czasie lub rozłożeniu na raty należności ZUS bez negatywnych konsekwencji

związanych z realizacją umowy dotyczącej podziałania 19.4, ponieważ te składki będą opłacone w późniejszym terminie.

Nie ma konieczności aneksowania umowy.